

САБОРНИК

БИЛТЕН БЕОГРАДСКЕ САБОРНЕ ЦРКВЕ
СВЕТОГ АРХИЊАКОНА МИХАИЛА

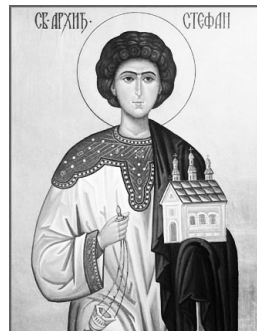

МОЈА СЛАВА - СВ. АРХИЊАКОН СТЕФАН

ЖИТИЈЕ СВ. ПРВОМУЧЕНИКА И АРХИЊАКОНА СТЕФАНА

Био је сродник Св. апостола Павла и први од седморице ђакона (одатле: Архиђакон или: први ђакон) које су Свети апостоли рукоположили и поставили да помажу сиротињи и невољнима у Јерусалиму. Силом своје вере, још за живота је чинио многа чуда међу људима, исцељивао болесне полагањем руку на њих, утврђивао људе у вери, разобличавао безбожне и мудрошћу их савладавао у расправама које су водили против Исуса Христа по синагогама. Код Јевреја се зато роди завист и мржња према њему, те га оклеветају и узбуне народ и старешине против њега, подмећући чак и лажне сведоке. Од староверних Јевреја, који не признаваху Господа Исуса Христа, оптужен је да је хулио на Бога и Мојсија. Када је невинно окривљени Стефан изведен пред народ, сви видеше да му је лице као у ангела, озарено благодатном светлошћу, као некад Мојсију, док је са Богом говорио. Стефан их подсети на небројена добротина која је Бог за јеврејски народ учинио у прошлости, али и на злочине којима су они Богу за то враћали, све до Распећа и убиства Господа Исуса Христа, због чега их назва крвницима и издајницима.

Изведоше га изван градских зидина да га каменују јер није хтео да се одрекне Христа. Док је око њега пламтео гнев незнабожачког народа, он виде отворено небо и светлост Господњу: “Ево, видим небеса отворена и Сина Човечијега где стоји с десне стране Бога!” Он објави ово виђење не да себе узвелича, већ да неверне постиди, а верне утврди у вери. Но, гневни Јевреји га тада каменоваше до смрти. Обичај је у то време био да само стари Јевреји каменују осуђене, док млади стоје са стране и посматрају. Да би га лакше гађали, Јевреји скинуше своје горње хаљине и оставише их на чување крај Савла, рођака Стефановог и потоњег Апостола Павла. Док је у најтежим боловима и мукама, унакажен од рана и крви, предавао своју чисту душу Господу, Св. Стефан завапи Богу да прими душу његову и опрости његовим крвницима: “Господе Исусе, прими дух мој! Господе, не упиши

им ово у грех...” Св. Стефан тако постаде први мученик који пострада за веру Христову. Имао је тада нешто више од 30 година. Издалека, све је то гледала Пресвета Богородица, стојећи заједно са Св. апостолом Јованом Богословом и молећи се за мученика Стефана, састрадалника Њенога Сина. Овај догађај збио се годину дана након Педесетнице, 9. јануара.

Мржњом заслепљени Јевреји оставише Стефаново свето тело зверима и псима да га растргну. Но, Гамалил, познати јеврејски кнез, законоучитељ и потајни ученик Христов, тајно га погребне у једној пећини, након неколико дана, заједно са телом Никодимовим, преминулим од туге за Стефаном, као и телом свога сина Авива. Гамалил великим плачем ороси мученичко тело Архиђакона Стефана, као јагње убијено. Најпосле и сам Гамалил на том месту би погребен. Године 415, Гамалил се у сну јави свештенику тога краја и откри му где почивају њихова тела. Са благословом Јерусалимског патријарха Јована, нађени су гробови, а из моштију се ширио благи мирис. Мошти Св. Стефана пренете су на гору Сион, а доцније у Цариград. Небројени болесни и невољни исцељивани су крај ових светих моштију током хришћанске историје. Спомен на пренос моштију Св. Архиђакона и првомученика Стефана прославља се 15. августа.

ТРОПАР СВ. СТЕФАЊУ, глас 4.

Подвигом добрим подвизавао си се, Првомучениче Христов
и Апостоле, и разобличио си безбожје мучитеља,
каменован си од руку беззаконика, а примио си венац
од Деснице небеске, док си Бога вапијући молио:
Господе, не упиши им грех овај!

ХРАМОВИ ПОСВЕЋЕНИ СВ. СТЕФАЊУ

У Србији, Св. првомученику и Архиђакону Стефану посвећени су, међу осталима, ови манастири: Бањска на Косову (задужбина и гробна црква Св. краља Милутина), Горње Жапско код Врања, Сланци код Београда, Лепенац (на обали реке Расине), храм Архиђакона Стефана код Сомбора, Копорин код Велике Планае (посвећен Преносу моштију Св. Стефана)...

У Јерусалим се некада улазило кроз велике капије, са четири стране света. До данас се тамо сачувала и капија Св. Стефана. Прозлазећи кроз њу, ступа се на Страдални пут, којим је Господ ходио на Распеће. Јерусалим је већ вековима поприште борби разних конфесија, па се тако Страдални пут налази у муслиманској четврти. Грчка царица Евдокија, жена Теодосија Млађег, у Јерусалиму је, на месту мученичке кончине Св. Архиђакона Стефана, подигла овом Светитељу цркву, која и данас стоји на том месту.

КАКО ТРЕБА СЛАВИТИ СЛАВУ?

Пре Славе, свештеник у дому свечара свети водицу, а дан уочи Славе сви заједно присуствују празничном бденију у цркви. На дан Славе благосиља се кољиво (жито) и славски колач, који се пресеке у знаку крста и прелије вином. За Славу треба припремити: колач (од пшеничног брашна, квасца и освећене водице), славско жито, малу свећу за жито, славску свећу, црвено вино, уље и тамјан. Ако се славски колач не спрема у својој кући, треба га покропити освећеном водицом. Славски колач представља жртву благодарности Богу. Преламање колача у облику крста симболише Христово страдање на Крсту ради нашег спасења, а преливање вином - Његову Крв, којом се спирају наши греси и дарује нови живот. Жито је символ васкрсења и победе живота над смрћу - бачено у земљу, оно проклија и распада се, али из њега ниче клас који доноси много плода. Славска свећа треба да је од чистог пчелињег воска - као што пчеле праве мед, скуљајући сладак, мирисни сок са чистих и мирисних цветова, тако и молитва свечара треба да буде из чистог срца и мирисних душа. Она означава и Светлост Христову, која растерује таму из наших душа, домова и живота, уносећи радост, заједништво и пламен вере.

Славски обичаји се, кроз прослављање Светог, врше и за здравље, напредак и благостање оних који славе, али и као молитвено сећање на душе покојних предака, који су славили ову Славу. Жито се не спрема, како се каткад погрешно верује, за покој душе Светитеља - сви су светитељи пред Богом живи и за све нас се моле, а наша молитва и труд око спремања Славе је наше ударје, жртва и благодарност Светоме и Господу.

На дан Славе сви одлазе на Св. Литургију, носи се жито и колач завијен у чисту, белу мараму, мало црног вина у бочици и свећица. Након Литургије, свештеник сече колач и благосиља вино, колач и жито, па сви заједно певају тропар Светитељу. Свештеник ломе колач са домаћином, свако од свечара прилази и три пута љуби колач, одговарајући на троструко свештениково: *Христос посреди нас, троструким: Јесте и биће!*

Нарочито се мора пазити да се не припрема мрсно јело за славу која пада у посни дан, у среду или петак преко године када није разрешен пост, или у време поста. У том случају, када Крсно име - Слава падне у посни дан, онда би требало славу славити само са припремљеном посном храном, а никако другачије. Посну Славу не би требало нико да слави на недостојан начин, нити да за посну Славу припрема славски ручак са мрсном храном. Боље је Славу уопште не славити, него је славити на недостојан начин. Морамо знати да Слава није ни јело ни пиће, није разуздано гошћење ни чашћење, већ слављење Божијих угодника.

Протојереј-ставрофор Жарко Гавриловић

О СЛАВЉЕЊУ СЛАВЕ КОД СРБА

Првохришћанска је вера, од Бога нам дана и од Светих апостола предана, да славимо Бога и Његове Светитеље. ... Свети Оци српски, Сава Равноапостолни, дао је нама православним Србима и једну посебну српску домаћу Славу - наше Крсно Име, тј. благословио је нашу српску породичну Славу: да свака српска породица, свака кућа и домаћинство слави онога Светитеља на чији су дан наши преци и праоци примили Христову веру и крстили се у име Св. Тројице. ... Када славимо своју домаћу и породичну Славу, не славимо је сами у кући, нити само у кући, него најпре са осталим православним хришћанима у Цркви, на заједничкој Светој Служби, Св. Литургији, где су присутни и сви Божији анђели и сви Свети, и где се спомињу сви наши живи и упокојени, па тек онда и у дому своје. И опет, у дому не славимо је сами, него у задрузи и заједници са својом породицом, са својим ближњима и сродницима, са суседима и пријатељима, и са сваким намерником Божијим који нам тога дана дође у дом, макар био и просјак и убожјак, поготову са њим. ...

Света Крсна Слава управо и има тај смисао и значај: да све нас окупи и сједини у једну праву братску Христову заједницу, у Свету Цркву као сабор Божији, као сабрање деце Божије, те зато Крсно Име и славимо у славу Божију и у част Светих, на наше спасење и обожење...

Епископ умировљени ЗХИП Атанасије (Јевтић)

ДА ЛИ СЛАВИМО СЛАВУ У ЖАЛОСТИ?

Зар треба да славимо само онда када смо весели и напредни? Наши преци дају нам друкчији пример. Цар Лазар је славио свога свеца уочи пораза на Косову. Војвода Тодор славио је свога Светога Ђорђа у тамници међу сужњима. Његова супруга била је у љутој жалости, па је ипак славила и примала госте. ... Свећа, хлеб, вино и гологлавост! Четири символа: светлост вере, зависност од Бога, љубав Божија и молитва Богу. То и јесте битно у прослављању крсних слава, Божијих светитеља, Божијих синова. ... Баш кад је жалост и мука, онда треба са већим усрђем славити и припадати свецима Божијим на молитву. Тада и свеци, односно Бог кроз свеце, више и хитније помаже. ... Само они не славе који славу сматрају весељем као и свадбу. Али, ти као учен човек треба да знаш и друге да научиш: ако се не свадбује у жалости, слава се слави и у жалости. И баш нарочито у жалости.

Св. владика Николај

Главни и одговорни уредник: протојереј-ставрофор Петар Л.Лукић. Уредник издања: Ивана Радовановић. Уређивачки савет: братство Саборне цркве. Тел.храма: 011/2636-684. Факс: 011/2636-566. www.saborna-crkva.com. sabornik@saborna-crkva.com. Публикује се у 1000 примерака.

